

Uitdagingen en prioriteiten voor de sportprofessional

PRAKTIJKGERICHTE KENNIS- EN INNOVATIEAGENDA **voor sport en bewegen**

Deze kennis- en innovatieagenda vormt een samenvatting van de maatschappelijke uitdagingen en kennisbehoefte op het gebied van sport en bewegen. Vier thema's staan daarbij centraal: Nederland in beweging, vaardig in sport en bewegen, meervoudige waarde van sport en bewegen en technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen.

Colofon

Deze kennis- en innovatieagenda is tot stand gekomen met input van vele sportprofessionals, bestuurders, beleidsmakers en opleiders. Hierbij is gepoogd om een afspiegeling te vinden van het werkveld waarvoor de sportopleidingen opleiden en waarmee samengewerkt wordt. Deze agenda werd ontwikkeld door lectoren in het SIA Lectorenplatform Sport en Bewegen*.

Speciale dank is hierbij verschuldigd aan de redactie van Gerolf Pikker en het werk achter de schermen van Sanne te Wierike.

***SIA Lectorenplatform Sport en Bewegen:**

Frank van Eekeren (*De Haagse Hogeschool*)
Ivo van Hilvoorde (*Windesheim*)
Jasmijn Holla (*Hogeschool Inholland*)
Mirka Janssen (*Hogeschool van Amsterdam*)
Remo Mombarg (*Hanzehogeschool Groningen*)
Johan Pion (*Hogeschool Arnhem Nijmegen*)
Olaf Timmermans (*Hogeschool Zeeland*)
Steven Vos (*Fontys Sporthogeschool Eindhoven*)
Sanne de Vries (*De Haagse Hogeschool*)

Lay-out

Design Leeuwen

Datum

April 2021

EEN PRAKTIJKGERICHTE KENNIS- EN INNOVATIEAGENDA VOOR SPORT EN BEWEGEN

Inleiding

In 2020 heeft het SIA Lectorenplatform Sport en Bewegen in opdracht van Topteam Sport gewerkt aan de ontwikkeling van een praktijkgerichte kennis- en innovatieagenda op het gebied van sport en bewegen.

Doel van het opstellen van deze kennis- en innovatieagenda is om thema's te identificeren die bij kunnen dragen aan het oplossen van de maatschappelijke uitdagingen waar we mee te maken hebben. Voorbeelden daarvan zijn de stijgende bewegingsarmoede en zorgkosten onder diverse bevolkingsgroepen, de stijgende gezondheidsverschillen tussen mensen met een hoge en lage opleiding en de toenemende segregatie tussen bevolkingsgroepen. De praktijkgerichte kennis- en innovatieagenda draagt bij aan het oplossen van de handelingsverlegenheid van sport- en beweegprofessionals bij deze uitdagingen en het professionaliseren en innoveren van de beroepspraktijk.

Om de vragen en behoeften uit het werkveld op te halen is het SIA Lectorenplatform Sport en Bewegen begin 2020 gestart met een eerste regionale vraagarticulatie sessie in Den Haag (zie *bijlage 4c*). Na de eerste Corona lockdown is dit na de zomer voortgezet door een enquête uit te zetten onder sport- en beweegprofessionals uit het regionale beroepenveld (leraren lichamelijke opvoeding, buurtsportcoaches, leefstijlcoaches, e.d.) van de verschillende hogescholen gekoppeld aan het lectorenplatform.

De enquête bestond uit drie hoofdvragen:

- 1: de vraag naar de meest relevante uitdagingen van de sport- en beweegprofessional in zijn of haar beroep (en praktijk);
- 2: de vraag naar thema's waarop behoefte is aan meer kennis zodat het beroep nog beter uitgeoefend kan worden; en
- 3: de vraag naar de belangrijkste waarde van sport en bewegen.

Bij de eerste vraag kon een keuze gemaakt worden uit 4 van de 26 mogelijkheden, bij de tweede vraag uit 4 van de 18 mogelijkheden, en bij de derde vraag uit 1 van de 6 mogelijkheden (zie *bijlage 2*). Een score van bijvoorbeeld 50% bij de eerste twee vragen betekent dus dat 50% van de respondenten de betreffende mogelijkheid in zijn of haar top 4 heeft staan. In totaal hebben 383 sport- en beweegprofessionals aan de enquête deelgenomen. Om de resultaten van de enquête verder te concretiseren zijn tevens regionale focusgroepen georganiseerd (zie *bijlage 4*). Door deze bottom-up aanpak is getracht de belangrijkste thema's vanuit het beroepenveld op een rij te zetten om zo een collectieve kennis- en innovatieagenda te formuleren.

Deze interactie met het werkveld vormt het uitgangspunt van praktijkgericht sport- en beweegonderzoek binnen hogescholen. Praktijkgericht onderzoek brengt specifieke onderzoeksmethoden met zich mee. Deze worden in het bijbehorende document 'Onderzoeksmethoden vanuit HBO-sport en bewegen' nader uiteengezet. De hier gepresenteerde kennis- en innovatieagenda is gebaseerd op een breed en landelijk beeld. Er is geen onderscheid gemaakt tussen de betrokken hogescholen en de verschillende regio's (*bijlage 1*). Dit betekent dat voor de verschillende werkvelden bepaalde thema's meer of minder van toepassing kunnen zijn, afhankelijk van de regionale context. Wel is er bij het analyseren van de antwoorden rekening gehouden met de verschillende werkvelden; Academie Lichamelijke Opvoeding (ALO) en Sportkunde.

THEMA'S KENNIS- EN INNOVATIEAGENDA

Uit de inventarisatie van de antwoorden op de vragen (zie bijlage 2) kunnen de volgende onderzoeksthema's worden afgeleid

1. Nederland in beweging

Het wordt breed gedragen dat mensen minder sporten en bewegen dan voorheen. De grootste behoefte aan kennis is dan ook gericht op het stimuleren van Nederlanders om meer in beweging te komen. Daarbij is aandacht nodig voor specifieke doelgroepen zoals mensen met een lage sociaaleconomische status en mensen met een beperking.

2. Vaardig in sport en bewegen

Het motorisch minder vaardig worden van kinderen vormt volgens een aanzienlijk deel van de respondenten een belangrijke uitdaging c.q. belangrijk probleem. Er is behoefte aan meer kennis op dit thema, omdat de afname van motorische vaardigheden negatieve consequenties heeft voor sportdeelname op latere leeftijd.

3. De meervoudige waarde van sport en bewegen

Een aanzienlijk deel van de respondenten heeft vragen over de bijdrage van sport- en beweegprofessionals aan de verschillende waarden van sport en bewegen (fysiek, sociaal, persoonlijk, intellectueel, financieel). Men vraagt zich af hoe deze (meervoudige) waarde van sport en bewegen gerealiseerd kan worden.

4. Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen

Het vierde onderzoeksthema heeft betrekking op de rol van technologie bij sport en bewegen. Technologie wordt door een aanzienlijk deel van de respondenten gezien als een factor die bewegen beïnvloedt. Technologie heeft enerzijds als effect dat mensen minder bewegen, maar draagt anderzijds volgens eveneens een aanzienlijk deel van de respondenten bij aan het bevorderen van sport en bewegen. Dat roept vragen op over wat de bijdrage van technologie aan het bevorderen van sport en bewegen zou kunnen zijn.

N.B. bovenstaande zijn de thema's die het vaakst werden benoemd en de hoogste prioriteit hadden. Voor een overzicht van de overige thema's vanuit het werkveld, zie bijlage 6.

DE ONDERZOEKSTHEMA'S UITGEWERKT

1. Nederland in beweging

Uitdagingen

Onderstaande tabel geeft de top 5 aan van uitdagingen binnen het thema 'Nederland in beweging'. De totale lijst met uitdagingen en de bijbehorende percentages zijn te vinden in bijlage 3.

Tabel 1. Top 5 aan uitdagingen binnen het thema 'Nederland in beweging'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Door techniek bewegen mensen minder	35,7
Mensen met lage SES bewegen en sporten minder	27,4
Door verminderd samen sporten hebben mensen minder sociale vaardigheden en vermindert de persoonsvorming	23,7
Er zijn te weinig gekwalificeerde coaches/trainers/onderwijzers om goede sport aan te bieden	15,9
Er zijn te weinig geschikte accommodaties om meer aan sport en bewegen te doen	15,4

Er worden veel problemen geconstateerd met het in beweging krijgen en houden van mensen. Dit blijkt ook uit de scores op de twee stellingen die daar betrekking op hebben: 'Door techniek (o.a. mobiele telefoon) bewegen mensen minder' en 'Mensen met lage SES bewegen en sporten minder'. Dit verminderd bewegen heeft niet alleen consequenties voor de gezondheid, maar ook voor andere aspecten: 'Door verminderd samen sporten hebben mensen minder sociale vaardigheden en vermindert de persoonsvorming'.

De volgende uitdagingen worden hierbij benoemd: er is onvoldoende geschoold personeel om met sport en bewegen aan de slag te gaan, er zijn te weinig geschikte accommodaties, er is te weinig geld/uren om een goed sportaanbod te verzorgen in

de sportvereniging, er zijn te weinig vrijwilligers om goede sport aan te bieden en de diversiteit van sporters is groot waardoor het organiseren van sport lastig wordt.

Kennisbehoefte

Tabel 2 geeft de top 5 aan kennisbehoeften weer. De totale lijst met kennisbehoeften en de bijbehorende percentages zijn te vinden in bijlage 3.

Tabel 2. Top 5 aan kennisbehoeften binnen het thema 'Nederland in beweging'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Hoe motiveren we niet sporters/niet bewegers om te gaan sporten?	46,0
Hoe werken we met verschillende professionals samen om sport en bewegen te versterken (interdisciplinair of multidisciplinair)?	30,8
Hoe zorgen we voor voldoende sport- en beweegmogelijkheden voor mensen met een lage SES?	25,1
Hoe zorgen we voor inclusief sporten?	19,3
Hoe bekostigen we het sport- en beweegaanbod voor diverse doelgroepen?	18,0

Gezien de grote behoefte aan kennis over de motivatie van mensen om te bewegen en te sporten, en in het bijzonder naar de vraag: "Hoe motiveren we niet-sporters/niet-bewegers om te gaan sporten?" kan afgeleid worden dat het (meer) in beweging krijgen van mensen door een groot deel van de respondenten als belangrijkste uitdaging wordt gezien. Deze vraag is de belangrijkste vraag voor zowel LO-docenten als sportkundigen (zie bijlage 5).

Specifieke doelgroepen hierbij zijn volgens respondenten mensen met een lage sociaal-economische status en mensen met een beperking. Dit roept vragen op hoe beweeg- en sportprofessionals het sport en bewegen van deze specifieke groepen kunnen stimuleren. Deze vraag speelt met name onder sportkundigen.

Een ander aandachtspunt vormt inclusief sporten. Volgens een deel van de respondenten is er onvoldoende sprake van een inclusief sport- en beweegklimaat en is er behoefte aan kennis over de vraag hoe sport- en beweegprofessionals kunnen zorgen voor een inclusief sport- en beweegaanbod. Dit leidde tijdens de focusgroepbijeenkomst in De Haagse Hogeschool bijvoorbeeld tot de vraag hoe verenigingen voor aangepast sporten beter ondersteund kunnen worden.

Ook deze vraag speelt met name onder sportkundigen. (Meer) samenwerken wordt door een aanzienlijk deel van de respondenten gezien als een mogelijke oplossing voor deze uitdagingen, getuige de score op de vraag: "Hoe werken we met verschillende professionals samen om sport en bewegen te versterken?" Daarnaast kwam de behoefte tot samenwerking ook naar voren tijdens de verdiepingsronde van Fontys Hogescholen, blijkende uit de opmerking: "Veel organisaties werken aan dezelfde doelen maar vinden elkaar te weinig, of werken op verschillende manieren waardoor aansluiting vaak maar tijdelijk lukt.

Door wisseling van contactpersonen, politieke of beleidsmatige veranderingen gaat veel kennis verloren en verwateren mooie initiatieven". Andere behoeften aan kennis hebben betrekking op de financiering van het sport- en beweegaanbod, de inrichting van accommodaties, en de organisatie van het verenigingsaanbod en van het ongeorganiseerde sport-aanbod. De vraag naar kennis over samenwerken speelt met name onder sportkundigen en trainers/coaches.

DE ONDERZOEKSTHEMA'S UITGEWERKT

2. Vaardig in sport en bewegen

Uitdagingen

Tabel 3 geeft de top 5 aan uitdagingen binnen het thema 'Vaardig in sport en bewegen' weer. De totale lijst met uitdagingen en de bijbehorende percentages zijn te vinden in bijlage 3.

Tabel 3. Top 5 aan uitdagingen binnen het thema 'Vaardig in sport en bewegen'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Kinderen zijn minder motorisch vaardig geworden	33,7
Het belang van sport en bewegen binnen scholen is beperkt	29,7
Kinderen spelen minder buiten	25,8
Kinderen bewegen onvoldoende	19,6
Kinderen zijn na hun 12e beperkt lid van een sportvereniging en sporten minder	15,4

Een grote uitdaging binnen dit onderzoeksthema betreft volgens de respondenten het motorisch minder vaardig worden van kinderen. Andere uitdagingen zijn dat kinderen minder buitenspelen, in het algemeen onvoldoende bewegen en na hun 12de beperkt lid zijn van een sportvereniging en (daardoor) minder sporten.

Een opvallende uitdaging is dat volgens 30% van de respondenten het belang van sport en bewegen binnen scholen gering is. Naast deze top vijf geven respondenten aan dat het volgen van de ontwikkeling (motorisch, gedrag) van leerlingen in het onderwijs lastig is. Andere uitdagingen richten zich op de weinig eenduidige doelen van het bewegingsonderwijs en de beperkte tijd om die doelen te behalen.

Een deelnemer aan de focusgroep van de Hogeschool van Amsterdam merkte hierover het volgende op:

'Er ontbreekt een duidelijk beeld waar een 'goede' les/programma Lichamelijke Opvoeding aan moet voldoen. Dit leidt ertoe dat er weinig 'echt' verandert in het vak en dat de ontwikkelingen die er zijn slechts tijdelijk zijn, en niet duurzaam worden geïmplementeerd. Er lijkt behoefte aan focus 'waar gaan we naartoe met het vak Bewegingsonderwijs/ Lichamelijke Opvoeding'.

Kennisbehoefte

De tabel op de volgende pagina geeft de top 3 aan kennisbehoeften binnen het thema 'Vaardig in sport en bewegen' weer. De totale lijst met kennisbehoeften en de bijbehorende percentages zijn te vinden in bijlage 3.

Tabel 4. Top 3 aan kennisbehoeften binnen het thema 'Vaardig in sport en bewegen'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen		%
Hoe krijgen we kinderen meer aan het bewegen?		35,0
Hoe realiseren we een veilig pedagogisch klimaat in de gymles en sportvereniging?		28,7
Wat kan de sportprofessional doen om kinderen een kwalitatief en kwantitatief zo goed mogelijk aanbod te bieden (didactiek, inhoud)?		25,8

Bovengenoemde uitdagingen roepen vragen op over hoe we ervoor kunnen zorgen dat kinderen gedurende een schooldag voldoende bewegen en over wat de sport- en beweegprofessional kan doen om kinderen een zo goed mogelijk aanbod (zowel kwalitatief en kwantitatief) te bieden. Een deelnemer aan de focusgroep van de Hogeschool van Amsterdam verwoordde dit als volgt: 'Wat zijn de effecten van meer bewegen tijdens de schooldag? [...] Men heeft 'iets' nodig om hun collega's, directies en besturen te overtuigen dat meer bewegen in en om school noodzakelijk is voor de schoolgaande jeugd. Er is behoefte aan het in kaart brengen van effecten van enerzijds leerresultaten, maar ook op beter functioneren van leerlingen, of welbevinden van leerlingen.' Deze vraag leeft met name onder LO-docenten en trainers/coaches (zie bijlage 5).

Wanneer het gaat om het sporten en bewegen van kinderen dan zien we dus kennisbehoeften rondom het sportaanbod voor kinderen binnen en buiten het onderwijs. Bij dit laatste zijn ook de eerdergenoemde kennisbehoeften rondom samenwerken tussen sport- en beweegprofessionals, financiering van sport- en beweegaanbod, inrichting van accommodaties, en organisatie van aanbod van georganiseerd en ongeorganiseerd sporten van toepassing.

Een specifiek aandachtspunt vormt het creëren van een motiverend en pedagogisch klimaat, getuige de relatief hoge score op de vraag: Hoe realiseren sport- en beweeg-

professionals een veilig pedagogisch klimaat in de gymles en sportvereniging? Ook de score (12%) op de vraag: "Welke tools hebben trainers nodig om te zorgen voor een plezierig sportklimaat?" wijst daarop. Dit sluit aan bij de uitdaging dat professionals een toename in het aantal en de diversiteit van gedragsproblemen in de sport ervaren.

Dit vraagt niet alleen om onderzoek naar de kwantiteit en kwaliteit van bewegingsonderwijs, maar ook naar het expliciteren van de waarden van bewegingsonderwijs, en dus het (verder) legitimeren van het belang van dit onderwijs.

De vraag naar het pedagogisch klimaat leeft met name onder LO-docenten en trainers/coaches. Voor trainers/coaches is dit zelfs de belangrijkste vraag.

Motiveren van leerlingen in de gymles, en in het bijzonder het realiseren van een motivationeel leerklimaat, is ook een thema dat bij een aanzienlijk deel van de LO-docenten speelt. Een van de geïnterviewden in de verdiepingsronde door Fontys Hogescholen merkt bijvoorbeeld op: "Hoe kun je goed inspelen op behoeften van individuele leerlingen? Wat is een effectieve manier om kennis over motivatie over te dragen en toegepast te krijgen in de onderwijspraktijk? Hoe herken je leerlingen met verschillende (kwaliteiten) motivatie en hoe speel je daar het effectiefste op in?"

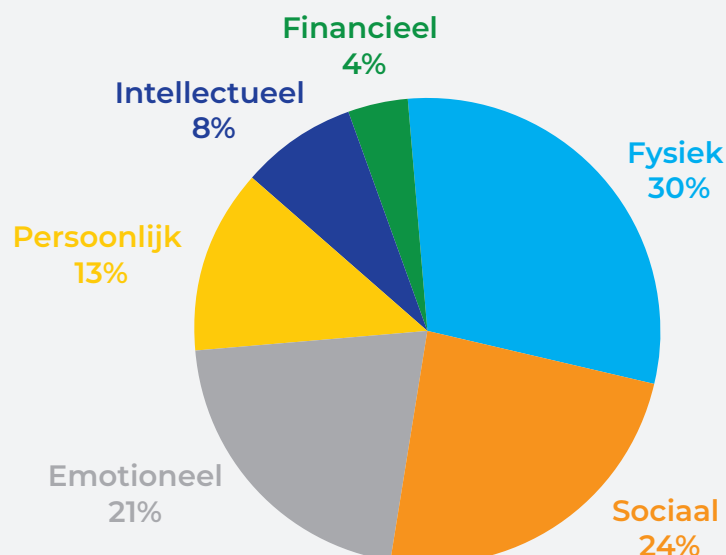
DE ONDERZOEKSTHEMA'S UITGEWERKT

3. De meervoudige waarde van sport en bewegen

Uitdagingen

Het erkennen van de waarde, en daarmee van de brede(re) legitimiteit van sport en bewegen is nog geen gemeengoed. Dit blijkt uit de antwoorden op de vraag wat die waarden dan specifiek zijn en de vraag wat de betekenis/bijdrage is van de sport- en beweegprofessional (leraar lichamelijke opvoeding, buurtsportcoach, leefstijlcoach, e.d.) aan het realiseren van die waarden. Zo geeft 30% van de professionals aan dat het belang van sport en bewegen beperkt is binnen scholen. Wat betreft de waarden van sport en bewegen is de fysieke component weliswaar een belangrijke waarde, maar niet de enige die van belang is volgens de respondenten, zo laat de spreiding zien in antwoorden op de vraag: Wat is de belangrijkste waarde van sport en bewegen? Naast de fysieke waarde zijn dat de sociale waarde, de emotionele waarde, de persoonlijke waarde, de intellectuele waarde en de financiële waarde (zie figuur 1). Hoewel sport- en beweegprofessionals dus individueel van mening verschillen over de belangrijkste waarde, laten zij als collectief zien dat aan sport en bewegen meerdere waarden, en dus ook meerdere nastrevenswaardige doelen of eigenschappen verbonden zijn of kunnen worden.

Waarde van Sport en Bewegen

Kennisbehoefte

Onderstaande tabel geeft de twee belangrijkste kennisbehoeften binnen het thema 'De meervoudige waarde van sport en bewegen' weer. De totale lijst met kennisbehoeften en de bijbehorende percentages zijn te vinden in *bijlage 3*.

Tabel 5. De twee belangrijkste kennisbehoeften binnen het thema 'De meervoudige waarde van sport en bewegen'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Wat is gezondheids/fysieke/emotionele/sociale ed. waarde van sport en bewegen?	23,0
Wat is de betekenis van de sportprofessional op het behalen van de fysieke, emotionele, sociale enz. waarden?	22,5

Het erkennen van de meervoudigheid van de waarde, en daarmee van de brede(re) legitimiteit van sport en bewegen is nog geen gemeengoed zoals hierboven is vastgesteld. Er is dus behoefte aan het specificeren en concretiseren van de opbrengsten van sport en bewegen, en het inzichtelijk maken c.q. aantonen van de bijdrage van de sport- en beweegprofessional aan die opbrengsten.

Een deelnemer aan de sessie van De Haagse Hogeschool verwoordde dit als volgt: 'Waarde is van belang in het maatschappelijke en politieke debat, maar is vaak nog onduidelijk of betwist.' Deze behoefte aan kennis over de waarde van sport en bewegen speelt met name onder sportkundigen (zie *bijlage 5*).

Wellicht zijn er hierover op deelgebieden gegevens bekend en kunnen deze worden gecombineerd. Mogelijk dient specifiek instrumentarium ontwikkeld te worden om de waarden van sport en bewegen en de bijdragen daaraan van beweeg- en sportprofessionals vast te stellen.

DE ONDERZOEKSTHEMA'S UITGEWERKT

4. Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen

Uitdagingen

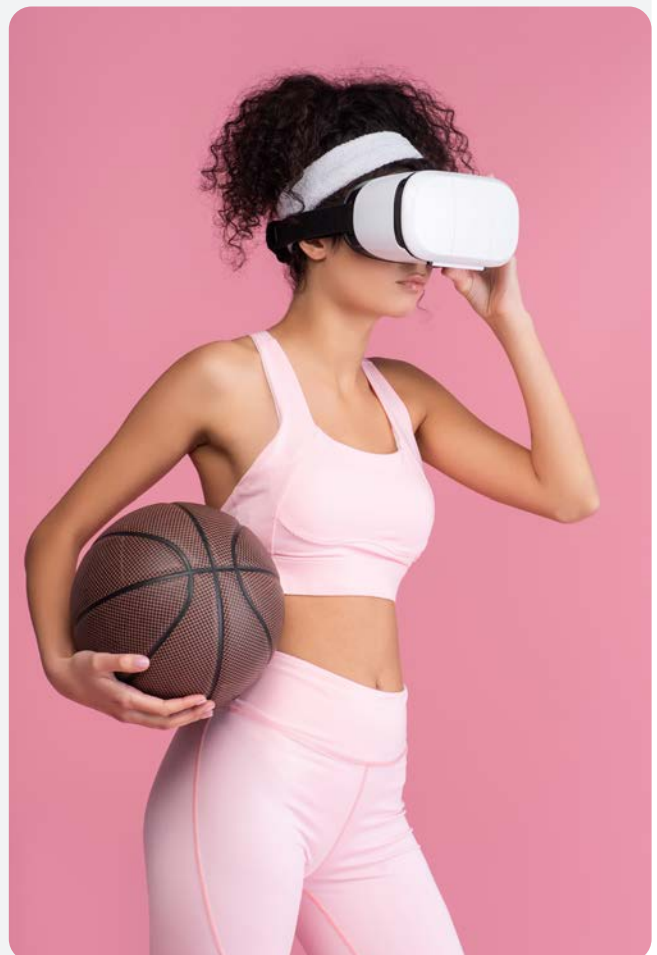
Tabel 6 geeft de twee belangrijkste uitdagingen binnen het thema 'Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen' weer. De totale lijst met uitdagingen en de bijbehorende percentages zijn te vinden in bijlage 3.

Tabel 6. De twee belangrijkste uitdagingen binnen het thema 'Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen		%
Door techniek bewegen mensen minder		35,7
Door COVID-19 bewegen mensen minder		14,6

Technologische ontwikkelen en de gevolgen daarvan (o.a. het toenemend gebruik van smartphones en tablets) worden door een aanzienlijk deel van de respondenten gezien als een belangrijke oorzaak voor het minder sporten en bewegen van mensen. Het gemak van technologie ('gemak dient de mens') kent in hun ogen dus een schaduwzijde.

Dit effect wordt in de huidige omstandigheden versterkt door de maatregelen rondom COVID-19. Het dringende advies vooral thuis te werken en de sluiting van sportaccommodaties voor volwassenen dragen verder bij aan het minder sporten en bewegen. Aan de andere kant ontstaan er echter ook nieuwe initiatieven om mensen tot bewegen te stimuleren (bv "beweegommetje" van de hersenstichting)

Kennisbehoefte

Onderstaande tabel geeft de belangrijkste kennisbehoefte binnen het thema 'Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen' weer. De totale lijst met kennisbehoeften en de bijbehorende percentages zijn te vinden in *bijlage 3*.

Tabel 7. De belangrijkste kennisbehoefte binnen het thema 'Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen'

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Op welke wijze en door middel van welke technologie kan de waarde van sport en bewegen verhoogd worden per doelgroep en doeleinde?	33,2

Technologie zou in de ogen van een aanzienlijk deel van de respondenten ook kunnen bijdragen aan het verhogen van de waarden van sport en bewegen, getuige het antwoord op de vraag: Op welke wijze en door middel van welke technologie kan de waarde van sport en bewegen verhoogd worden per doelgroep en doelstelling? Een voorbeeld daarvan kwam naar voren in de verdiepende gesprekken door Fontys Hogescholen: 'Door actief technologie in te zetten kunnen sporters onderling contact maken en houden, en zorgen voor een betere sociale binding. Ook kunnen prestaties gedeeld worden, bijvoorbeeld via apps zoals Strava.' Ook een opmerking tijdens focusgroepbijeenkomst van de Hanzehogeschool Groningen duidde hierop: 'Technologie kan helpen om de uitdaging te vergroten.'

Ook voor kinderen en jongeren worden heel wat mogelijkheden gezien. Een van de geïnterviewden in de verdiepende gesprekken door Fontys Hogescholen merkt op: 'Ik denk dat het interessant blijft om kinderen en jongeren via technologie te verleiden om sport en bewegen te combineren met hun online acties en prestaties. Ik denk dat er een uitdaging zit in het vindbaar maken van wat vrij toegankelijk is, bijvoorbeeld in de openbare ruimte. Van online games tot

open voetbaltoernooitjes en van mountain-bike routes waar snelheid gemeten wordt tot wandelroutes van 10 minuutjes in een wijk.'

Deze breed opgezette vraag naar behoefte aan kennis over de waarde c.q. bijdrage van technologie aan sport en bewegen vraagt om brede beantwoording en zou dus breed onderzocht dienen te worden. Het wijst namelijk niet alleen op de mogelijke bijdrage aan de fysieke waarde van sport en bewegen in de vorm van technische hulpmiddelen, maar ook aan bijvoorbeeld de sociale waarde in de vorm van het helpen onderhouden van netwerken, en dus het bevorderen van sociale cohesie. Hierbij is niet alleen de vraag wat er ingezet kan worden, maar vooral hoe. De behoefte aan kennis over de bijdrage van technologie aan sport en bewegen speelt met name onder sportkundigen en LO-docenten en minder onder bijvoorbeeld coaches (zie *bijlage 5*).

DE ONDERZOEKSTHEMA'S IN BREDER PERSPECTIEF

Typerend voor deze kennis- en innovatieagenda is de brede opvatting over de waarde van sport en bewegen: sport en bewegen heeft niet alleen fysieke waarde, maar ook sociale en emotionele waarde. Sport en bewegen dient met andere woorden meerdere doelen tegelijkertijd. Gesproken kan daarom worden van een integraal perspectief op sport en bewegen. Dit integrale perspectief toont zich ook in het eerste, overkoepelende onderzoeksthema: Nederland in beweging. Hierin gaat het niet alleen om de vraag hoe mensen aan te zetten tot (meer) sporten en bewegen, en hoe meer en beter samen te werken tussen professionals, maar ook om het ontwikkelen van een adequate infrastructuur en een veilig pedagogisch sportklimaat.

De onderscheiden onderzoeksthema's hebben raakvlakken met verschillende nationale en internationale onderzoeksagenda's op het gebied van sport en bewegen, waaronder op nationaal niveau met het thema Gezondheid & Zorg van de kennis- en innovatieagenda op het gebied van topsectoren, en op internationaal niveau met enkele doelen van de zeventien Sustainability Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties, waaronder met name Goede gezondheid en welzijn (nr. 3) en Kwaliteitsonderwijs (nr. 4).

Het eerste onderzoeksthema:

Nederland in beweging, sluit aan bij de centrale missie van het thema Gezondheid & Zorg van de topsector Life Sciences & Health in het algemeen ('In 2040 leven alle Nederlanders tenminste vijf jaar langer in goede gezondheid, en zijn de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30% afgenomen'), en bij de missie Leefstijl en leefomgeving en de missie Mensen met een chronische ziekten in het bijzonder.

De aandacht bij dit thema voor het ontwikkelen van een adequate infrastructuur sluit aan bij de ambitie Duurzame sport-infrastructuur in het Nationaal Sportakkoord,

de aandacht voor inclusief sporten en veilig sporten sluit aan bij de ambitie Inclusief sporten en bewegen en de ambitie Positief sportklimaat, en de aandacht voor de organisatie en financiering van sport en bewegen sluit aan bij de ambitie Vitale sport- en beweegaanbieders in dat akkoord.

Het tweede onderzoeksthema:

Vaardig in sport en bewegen, sluit aan bij de hierboven genoemde centrale missie van het thema Gezondheid & Zorg van de topsector Life Sciences & Health. Daarnaast sluit het aan bij de ambitie Vaardig in bewegen in het Nationaal Sportakkoord.

Het derde onderzoeksthema:

De meervoudige waarde van sport en bewegen, is een specifieke behoefte van de sport- en beweegprofessionals. Die mogelijkerwijs ook haar beslag krijgt binnen de onderwijsagenda.

Het vierde onderzoeksthema:

Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen. Tot slot lijkt er in tegenstelling tot het Nationaal Sportakkoord vanuit het werkveld weinig behoefte aan kennis over topsport.

Tabel 1:

De ambities van het Nationaal Sportakkoord & preventieakkoord gekoppeld aan de onderzoeksthema's van de praktijkgerichte kennis- en innovatieagenda.

Ambities Nationaal Sportakkoord + preventieakkoord →	Inclusief sporten en bewegen	Duurzame sportinfrastructuur	Vitale sport- en beweegaanbieders	Positief sportklimaat	Vaardig in bewegen	Topsport die inspireert	Preventie
Onderzoeksthema's praktijkgerichte kennis- en innovatieagenda sport en bewegen ↓							
Nederland in beweging	•	•	•	•	•		••
Vaardig in sport en bewegen	•	•	•	••	••	•	•
Meervoudige waarde van sport en bewegen	•		•	•	•		••
Technologie als vloek en als zegen bij sport en bewegen		••	•		•	•	••

Bijlagen:

Bijlage 1. Deelnemende hogescholen

De Haagse Hogeschool
Fontys Hogescholen
Hanze Hogeschool
Hogeschool InHolland
Hogeschool van Amsterdam
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Hogeschool Windesheim
Hogeschool Zeeland (geen verdiepingsronde)

Bijlage 2. Vragen enquête m.b.t. uitdagingen (2a + 2b) en kennisbehoeften (2c + 2d).

2a. Klik hieronder vier uitdagingen aan die voor jouw beroep(spraktijk) het meest relevant zijn:

- Kinderen en volwassenen met een lagere sociaal-economische status (SES) bewegen en sporten minder.
- Door verminderd samen sporten beschikken mensen over minder sociale vaardigheden en vermindert de persoonsvorming.
- Door techniek (o.a. mobiele telefoons) bewegen mensen minder.
- Door COVID-19 bewegen mensen minder.
- Het belang van sport en bewegen binnen scholen is beperkt.
- De doelen van het bewegingsonderwijs (o.a. participatie, ontplooiing) zijn niet eenduidig.
- Het volgen van de ontwikkeling (motorisch, gedrag) van leerlingen in het onderwijs is lastig.
- Tijd om doelen van het bewegingsonderwijs te behalen is lastig.
- Er is onvoldoende geschoold personeel om met sport en bewegen aan de slag te gaan.
- Er zijn te weinig geschikte accommodaties (buitenruimte, schoolgebouw, sporthal) om meer aan sport en bewegen te doen.
- Kinderen zijn minder motorisch vaardig geworden.
- Kinderen spelen minder buiten.
- Kinderen bewegen onvoldoende .
- Kinderen zijn na hun 12de beperkt lid van een sportvereniging en sporten minder.
- Kinderen worden te vroeg geselecteerd voor een sport waardoor een eenzijdige ontwikkeling dreigt.
- Kinderen in het voortgezet onderwijs hebben minder plezier in bewegen.
- Mensen met een beperking ervaren beperkingen om te gaan bewegen/sporten waardoor hun sport- en beweegparticipatie achter blijft.
- Specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld volwassenen met een lage SES, bewegen en sporten minder.
- Toename in aantal en diversiteit van gedragsproblemen in de sport (zowel door ouders, trainers, spelers als kinderen).
- Er zijn te weinig vrijwilligers om sport goed te organiseren.
- Er zijn te weinig gekwalificeerde coaches/trainers/onderwijzers om goede sport aan te bieden.
- Diversiteit (achtergrond en motieven) van sporters is groot waardoor organiseren van sport lastig wordt.
- Er is te weinig geld/uren om een goed sportaanbod te verzorgen in het onderwijs.
- Er is te weinig geld/uren om een goed sportaanbod te verzorgen in de sportvereniging.
- Er is sprake van een (te) strenge regelgeving (o.a. Covid) om sport goed aan te kunnen bieden.
- Er is een onvoldoende inclusief sport- en beweegklimaat.

**2b. Mocht je nog uitdagingen gemist hebben die van invloed zijn op
jouw werk binnen het werkveld sport en bewegen, dan kan je ze hieronder
toevoegen.**

2c. Klik hieronder vier thema's aan waarover je graag meer kennis zou verkrijgen zodat je jouw beroep nog beter kunt uitvoeren.

- Motorische vaardigheid van kinderen. Bijvoorbeeld; Wat kan de sportprofessional doen om kinderen een kwalitatief en kwantitatief zo goed mogelijk aanbod te bieden (didactiek, inhoud)?
- Onvoldoende beweging van kinderen. Bijvoorbeeld; Hoe zorgen we voor een schooldag(tijd en inhoud) zodat kinderen voldoende bewegen?
- Toenemende sport- en beweegachterstanden bij lage SES. Bijvoorbeeld; Hoe zorgen we voor voldoende sport en beweegmogelijkheden voor alle kinderen?
- Motivatie van mensen om te sporten en te bewegen. Bijvoorbeeld; Hoe motiveren we niet sporters/niet bewegers om te gaan sporten?
- Bewegen voor mensen met beperkingen. Bijvoorbeeld; Hoe maken we bewegen voor mensen met beperkingen mogelijk?
- Inclusief sporten. Bijvoorbeeld; Hoe zorgen we voor inclusief sporten?
- Technologie. Bijvoorbeeld; Op welke wijze en door middel van welke technologie kan de waarde van sport en bewegen verhoogd worden per doelgroep en doeleinde?
- Talent. Bijvoorbeeld; Wat is het en hoe ontdekken we talent bij sporters?
- Pedagogische klimaat. Bijvoorbeeld; Hoe realiseren we een veilig pedagogisch klimaat in de gymles en sportvereniging?
- Trainers. Bijvoorbeeld; Welke tools hebben trainers nodig om te zorgen voor een plezierig sportklimaat?
- Omgeving. Bijvoorbeeld; Hoe kan een ruimte zo beweegvriendelijk mogelijk worden ingericht voor verschillende doelgroepen en doeleinden?
- Organisatie. Bijvoorbeeld; Hoe kunnen we het (verenigings) sportaanbod zo goed mogelijk organiseren?
- Organisatie. Bijvoorbeeld; Hoe kunnen we het ongeorganiseerd sporten faciliteren?
- Sportprofessionals. Bijvoorbeeld; Welke kennis en vaardigheden heeft de professional nodig om een effectieve leefstijlinterventie te realiseren?
- Financiering. Bijvoorbeeld; hoe bekostigen we het sport- en beweegaanbod voor diverse doelgroepen?
- Samenwerking. Bijvoorbeeld; hoe werken we met verschillende professionals samen om sport en bewegen te versterken (interdisciplinair of multidisciplinair)?
- Belang. Bijvoorbeeld; Wat zijn de gezondheids/fysieke waarde, emotionele waarde, sociale waarde, persoonlijke waarde, intellectuele waarde en financiële waarde van sport en bewegen (Bailey, 2013)?
- Belang. Bijvoorbeeld; Wat is de betekenis van de sportprofessional (leraar lo, buurtsportcoach, leefstijlcoach ed.) op het behalen van de fysieke, emotionele, sociale, persoonlijke, intellectuele en financiële waarde?

2d. Welke andere onderzoeksthema's ontbreken er volgens jou?

Bijlage 3. Resultaten enquête

Uitdagingen

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Door techniek bewegen mensen minder	35,7
Kinderen zijn minder motorisch vaardig geworden	33,7
Het belang van sport en bewegen binnen scholen is beperkt	29,7
Mensen met lage SES bewegen en sporten minder	27,4
Kinderen spelen minder buiten	25,8
Door verminderd samen sporten hebben mensen minder sociale vaardigheden en vermindert de persoonsvorming	23,7
Kinderen bewegen onvoldoende	19,6
Er zijn te weinig gekwalificeerde coaches/trainers/onderwijzers om goede sport aan te bieden	15,9
Er zijn te weinig geschikte accommodaties om meer aan sport en bewegen te doen	15,4
Kinderen zijn na hun 12e beperkt lid van een sportvereniging en sporten minder	15,4
Er is een onvoldoende inclusief sport- en beweegklimaat	14,6
Door COVID19 bewegen mensen minder	14,6
Het volgen van de ontwikkeling van leerlingen in het onderwijs is lastig	13,6
Toename in aantal en diversiteit van gedragsproblemen in de sport	13,0
Er is te weinig geld/uren om een goed sportaanbod te verzorgen in het onderwijs	12,5
Mensen met beperking ervaren beperkingen om te gaan bewegen/sporten waardoor hun sport- en beweegparticipatie achterblijft	12,0
Kinderen worden te vroeg geselecteerd voor een sport waardoor een eenzijdige ontwikkeling dreigt	11,5
Er is te weinig geld/uren om een goed sportaanbod te verzorgen in de sportvereniging	11,2
Specifieke doelgroepen bewegen en sporten minder	9,7
Tijd om doelen van het bewegingsonderwijs te behalen is lastig	7,6
Doelen van bewegingsonderwijs zijn niet eenduidig	7,6
Er zijn te weinig vrijwilligers om sport goed te organiseren	7,0
Kinderen in VO hebben minder plezier in bewegen	6,8
Er is sprake van een (te) strenge regelgeving om sport goed aan te kunnen bieden	6,3
Er is onvoldoende geschoold personeel om met sport en bewegen aan de slag te gaan	5,7
Diversiteit van sporters is groot waardoor organiseren van sport lastig wordt	3,9

Bijlage 3. Resultaten enquête (vervolg)

Kennisbehoefte

Totale groep (N=386): Elk persoon heeft 4 stemmen mogen uitbrengen	%
Motivatatie van mensen om te sporten/bewegen	46,0
Hoe krijgen we kinderen meer aan het bewegen?	35,0
Technologie	33,2
Samenwerking (multi/interdisciplinair)	30,8
Pedagogisch klimaat	28,7
Motorische vaardigheid van kinderen	25,8
Toenemende sport- en beweegachterstanden bij lage SES	25,1
Omgeving	24,8
Belang (wat is gezondheids/fysieke/emotionele/sociale ed. waarde van sport en bewegen	23,0
Belang (Wat is de betekenis van de sportprofessional op het behalen van de fysieke, emotionele, sociale enz. waarden)	22,5
Inclusief sporten	19,3
Financiering	18,0
Trainers	12,3
Sportprofessionals	12,0
Organisatie (hoe kunnen we het sportaanbod zo goed mogelijk organiseren)	11,7
Bewegen voor mensen met beperkingen	11,5
Organisatie (hoe kunnen we het ongeorganiseerd sporten faciliteren)	10,4
Talent	9,9

Bijlage 4. Verslagen focusbijeenkomsten

4a. De Haagse Hogeschool

(2 maart 2020, o.l.v. Sanne de Vries i.s.m. Gerolf Pikker)

Deelnemende lectoraten

- Lectoraat Gezonde Leefstijl in Stimulerende Omgeving
- Lectoraat Impact of Sport
- Lectoraat Revalidatie

Ontwikkelingen werkveld lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving

- Toename bewegingsarmoede
- Ontwikkeling brede scholen/Kind-Gezin centra
- Verstedelijking
- Digitalisering: meer schermtijd, maar ook kansen op bereikbaarheid
- Professionals werken meer samen
- Toename aandacht voor bewegingsonderwijs
- Toename aandacht voor preventie

Ontwikkelingen werkveld lectoraat Impact of Sport

- Aandacht voor mensen met een beperking en preventie daarvan
- Aandacht voor participatie
- Kansenongelijkheid
- Lerarentekort
- Aandacht voor vitaliteit
- Aandacht voor sport als middel: binnen en buiten vereniging
- Top versus breedtesport
- Belang van de Haagse context/wijk
- Aandacht voor de rol van de vereniging
- Van vereniging naar individuele sport

Ontwikkelingen werkveld lectoraat Revalidatie (1)

- Toename aantal hulpbehoevenden: hoe houden we budgetten beheersbaar?
Hoe laten we zien dat het werkt om sportmiddelen te financieren?
- Meer vraag naar secundaire preventie: hoe doe je dat in de revalidatie? Hoe kunnen patiënten hiermee omgaan in de chronische fase? Hoe ontwikkel je dat integraal?
- Meer technologie beschikbaar
- Nieuwe wet- en regelgeving
- Meer data beschikbaar

Ontwikkelingen werkveld lectoraat Revalidatie (2)

- Uitbreiden sportloket tot leefstijlloket
- Sportclub wil/moet inclusiever worden
- Hulpmiddelentechnologie neemt toe/innovatiegelden nemen af

Vraagstukken

1. Deelname aan sport en bewegen

- Sportparticipatie onder prioritaire doelgroepen is laag terwijl daar veel maatschappelijke winst valt te behalen
- Het bereiken van deze doelgroepen is lastig
- Hoe vergroten we de deelname van mensen met een beperking

2. Organisatie van sport en bewegen

- De afstemming en samenwerking tussen instituties en professionals verloopt lang niet altijd goed
- Professionals weten elkaar niet altijd te vinden
- Wat betekenen ontwikkelingen voor de opleiding van professionals

3. Waarde van sport en bewegen

- Waarde is van belang in maatschappelijke en politieke debat, maar is vaak nog onduidelijk of betwist

Ad 1. Kennisvragen deelname aan sport en bewegen

- Waarom sporten 'ze' niet?
- Hoe kunnen we prioritaire doelgroepen bereiken?
- Zitten er grenzen aan het aantal mensen dat we kunnen laten participeren in en via sport?
- Wat moet een vereniging aanbieden? Waarom ga je weg?
- Hoe kunnen we met relatief eenvoudige, goedkope omgevingsinterventies jeugd meer in beweging krijgen buiten?
- Welke sporten kunnen zonder/met aanpassingen inclusief?
- Welke mix is mogelijk van doelgroepen?
- Wat is de opbrengst/waarde van aangepast sporten voor de vereniging?
- Welke ondersteuning heeft club nodig voor opstart en op langere termijn?
- Hoe kunnen verenigingen voor aangepast sporten beter ondersteund worden?
- Kan big data analysis bijdragen om sport en bewegen te verbeteren?

Ad 2. Kennisvragen organisatie van sport en bewegen

- Hoe bereiken professionals elkaar, weten ze wie wat doet en hoe ze elkaar kunnen versterken?
- Hoe vinden we de goede (professionele) mensen?
- Waarom verloopt samenwerking vaak zo moeizaam en wat valt daaraan te doen?
- Welke nieuwe vormen van samenwerking zijn denkbaar?
- Hoe kunnen professionals uit verschillende domeinen met elkaar samenwerken en de middelen bij elkaar leggen?
- Hoe bereiken de professionals elkaar, weten ze wie wat doet en hoe ze elkaar kunnen versterken?

Ad 3. Kennisvragen waarde van sport en bewegen

- Wat is de waarde van preventie?
- Wat is de opbrengst van inclusiviteit voor een sportvereniging?
- Welke maatschappelijk waarde heeft het wanneer prioritaire doelgroepen gaan sporten (afgezet tegen de kosten)?
- Wat is de waarde van aangepast sporten?
- Wat is de toegevoegde waarde van sporthulpmiddelen?
- Wat is de (maatschappelijke) waarde van professionals, zoals buurtsportcoaches en lifestyle coaches?
- Hoe kunnen we de maatschappelijke kosten en baten van preventieve interventies en technologische innovaties inzichtelijk maken?

Soorten kennisvragen

	Analysevragen	Effectiviteitsvragen
Deelname	Waarom sporten 'ze' niet?	Hoe kunnen we jeugd meer in beweging krijgen buiten?
Organisatie	Waarom verloopt samenwerking vaak zo moeizaam?	Wat valt daaraan te doen?
Waarde	Wat is de waarde van aangepast sporten?	Hoe kunnen we de waarde vergroten?

4b. Fontys Hogescholen Eindhoven

(verdiepende interviews november-december 2020, o.l.v. Steven Vos)

In november-december 2020 werden een aantal verdiepende gesprekken gevoerd in Eindhoven met deelnemers die de vragenlijst ingevuld hebben. Met de vragenlijst wilden we meer inzicht krijgen in de belangrijke trends/ontwikkelingen in de beroepspraktijk en de eventuele kennisbehoefte. Op basis van de vragenlijst werd een top drie gemaakt van de thema's die het meest vernoemd werden wat betreft kennisbehoefte :

- (1) motivatie om te sporten en bewegen,*
- (2) gebruik van technologie en*
- (3) samenwerking.*

De geïnterviewden kregen bij ieder van deze drie thema's drie bijkomende vragen voorgelegd:

- (A) Wat is volgens jou het probleem (voor wie/wanneer)?*
- (B) Welk onderzoek dient er volgens jou gedaan te worden (welk type/welke onderzoeksvraag)?*
- (C) In welke oplossingsrichting moet er gedacht worden? Aangezien de deelnemers uiteenlopende professionele achtergronden hebben en actief zijn in verschillende types van organisaties zijn de antwoorden divers.*

1. Motivatie om te sporten en bewegen

Afhankelijk van de professionele rol van de deelnemers worden andere problemen vernoemd.

Bij sporten zoals bijvoorbeeld golf is er bij beginnende golfers een behoorlijk grote uitstroom. In eerste instantie werd gedacht dat de technische complexiteit van de sport en factoren zoals tijd en geld hierbij een belangrijke rol spelen. Bij nader inzien blijkt evenwel dat een van de hoofdredenen mogelijk een gebruik aan binding zou kunnen zijn. Nieuwkomers krijgen mogelijk onvoldoende aandacht en hebben het moeilijk om te integreren binnen de club. Er is (meer) onderzoek nodig om na te gaan of (i) dit ook zo is bij andere sporten, en (ii) sportclubs/sportaanbieders met een goede "sociale onboarding" beter in staat zijn om sporters langer vast te houden?

Een mogelijke oplossingsrichting zou gezocht kunnen worden in "slimme"social onboardingsprogramma's. Op het gebied van motivationeel klimaat in het bewegings-onderwijs is reeds heel wat kennis opgebouwd en werden een aantal studies opgezet. Het is nodig om deze kennis nog beter in de praktijk te laten landen. Een van de grote uitdagingen is bovendien om niet alleen te focussen op het motivationeel klimaat op groepniveau, maar met name te bepalen hoe je goed kan inspelen op behoeften van individuele leerlingen. Onderzoeksvragen die hieraan te koppelen zijn: Wat is een effectieve manier om kennis over motivatie over te dragen en toegepast te krijgen in de onderwijspraktijk? Hoe herken je leerlingen met verschillende (kwaliteiten) motivatie en hoe speel je daar het effectiefste op in? Een oplossingsrichting die hierbij vernoemd wordt is het opwetten van leergemeenschappen in samenwerking

met de Academies voor Lichamelijk Opvoeding. Naast motivatie bij georganiseerde sporters en leerlingen in het bewegingsonderwijs wordt ook motivatie gekoppeld aan bewegen en een actieve leefstijl vermeld als een belangrijk aandachtspunt. Er wordt opgemerkt dat er veel verschillende manieren zijn waarop mensen gemotiveerd raken om te sporten en bewegen. Echter is het ontzettend moeilijk om in te schatten welke externe factoren kunnen bijdragen aan de motivatie van welke mensen. Bij wie werkt het argument dat sporten gezond is? En bij wie werkt juist het argument dat sporten gezellig is? Op een of andere manier moeten we vanuit de sport iets in iemand weten te raken waardoor er ook intrinsieke motivatie ontstaat naast externe motivatie. Dit roept de vraag op naar bijkomend onderzoek rondom thema's zoals (i) de relatie tussen iemands leefstijl en sportmotivatie, en (ii) individualisering in het motiveren en het stimuleren van mensen voor een actieve en gezonde leefstijl.

2. Gebruik van technologie:

Er wordt opgemerkt dat sportclubs en sportaanbieders behoorlijk wat informatie zenden naar hun leden. Technologie zou met name

de sporters, in deze clubs of bij deze aanbieders, ook zelf kunnen ondersteunen om onderling te communiceren en de sociale binding te versterken. Ook zouden bijvoorbeeld prestaties gedeeld kunnen worden met elkaar. Belangrijk om verder te onderzoeken is de mate waarin de actieve inzet van technologie voor een betere binding van de sporters met elkaar en daarmee met de sport kan zorgen.

Ook in het bewegingsonderwijs wordt technologie steeds meer gebruikt. Er zijn bijvoorbeeld verschillende apps zoals videodelay, portfolio, apps met media-kaarten/ filmpjes e.d. De uitdaging blijft echter om technologie in te zetten binnen de LO waarbij het onderwijs adaptiever wordt doordat het bijvoorbeeld zorgt voor feedback op maat of doelen op maat en daaraan gekoppeld het beïnvloeden van het motivationeel klimaat. Deze uitdaging vraagt om verdiepend en verbreedend onderzoek.

Een ander aspect dat nadrukkelijk benoemd werd in de verdiepende sessies is enerzijds de vaststelling dat veel technologische ontwikkelingen ervoor zorgen dat mensen minder gaan bewegen. Bewegen is minder

‘nodig’ en de verleiding om niet te bewegen is groot. Anderzijds wordt technologie steeds vaker ingezet om bewegen juist interessanter, uitdagender of meetbaarder te maken. Het potentieel lijkt groot te zijn, maar hoe zorgen we er voor dat mensen die minder toegang hebben tot deze technologie of voor wie de sociaal-maatschappelijke kloof groot is, aangehaakt worden.

Daarnaast duiken er ook heel wat vragen op rondom aspecten zoals privacy en ethiek. Onderzoeksvragen rondom dit thema zouden dan ook met name gericht moeten zijn op de toegankelijkheid en bruikbaarheid van technologie voor verschillende doelgroepen (jongeren, mensen met een lage SES, ouderen, ...).

De oplossingsrichting zit mogelijk in verduurzaming en de integratie van de digitale en de fysieke omgeving. Er zit een uitdaging in het vindbaar maken van wat vrij toegankelijk is, bijvoorbeeld in de openbare ruimte. Van online games tot open voetbaltoernooitjes en van mountainbike routes waar snelheid gemeten wordt tot wandelroutes van 10 minuutjes in een wijk.

3. Samenwerking:

De verschillende deelnemers onderschrijven het belang van het delen van kennis en ervaringen. Zo zou er tussen sportorganisaties en aanbieders meer kennis gedeeld moeten worden. Veel organisaties werken aan dezelfde doelen maar vinden elkaar te weinig, of werken op verschillende manieren waardoor aansluiting vaak maar tijdelijk lukt. Door wisseling van contactpersonen, politieke of beleidsmatige veranderingen gaat veel kennis verloren en verwateren mooie initiatieven. Onderzoek naar multidisciplinaire samenwerking en samenwerking tussen praktijk, onderzoek, overheid en bedrijfsleven lijkt aangewezen. Communicatie en persoonlijke contacten lijken deel van de oplossingsrichting te zijn. Daarnaast wordt samenwerking ook benoemd als een belangrijke vaardigheid die kinderen en volwassenen kunnen leren via sport en bewegen.

4c. Hanzehogeschool Groningen

(12 november 2020, o.l.v. Remo Mombarg + Sanne te Wierike)

Hieronder volgt een samenvatting van de online verdiepingssessie over de wensen en behoeften van sport/beweegprofessionals uit de provincie Groningen. Er is deelnemers gevraagd om met elkaar in gesprek te gaan (break-out rooms) over de thema's motivatie, technologie en samenwerking.

Motivatie

De trend die gezien wordt, is dat mensen steeds minder (motivatie hebben om te) gaan bewegen. Vaak wordt hierbij aangegeven dat de desbetreffende personen (met name jongeren) dit zelf niet als een probleem ervaren, waardoor het lastiger wordt om het op te lossen. Daarnaast worden de maatschappelijke veranderingen (o.a. individualisering, andere behoeftes dan vroeger) genoemd als onderdeel van het probleem; vraag en aanbod sluiten minder goed op elkaar aan.

Het soort onderzoek om de motivatieproblematiek onder handen te nemen moet volgens de deelnemers met name bestaan uit (exploratief) onderzoek dat in de praktijk (zowel bij sportverenigingen als scholen) uitgevoerd wordt. Hierbij moet op zoek gegaan worden naar interventies die daadwerkelijk effectief zijn en waardoor dus de motivatie tot sporten/bewegen verhoogd wordt. Er worden o.a. suggesties gedaan om hierbij te kijken naar het positieve gezondheidsaspect van Huber, om sport/bewegen

niet als doel maar als middel te gebruiken, om scholing m.b.t. gezonde leefstijl te blijven ontwikkelen/geven en om te kijken naar het effect van een uitdagende omgeving (zowel binnen als buiten de schoolsetting).

Technologie

Er wordt hier met name gesproken over het lange termijn effect van technologie. Zowel het feit dat we nog niet weten wat de lange termijn effecten van het gebruik van technologie zijn, als het feit dat het een uitdaging is om technologie duurzaam in te zetten (in plaats van éénmalig gebruik omdat het nieuw en leuk is). Daarnaast wordt de onbekendheid met en van het toepassen van technologie als probleem omschreven. Ook financiën zijn een twijfelend aspect m.b.t. technologie; hoe komt men aan financiën voor bijvoorbeeld de aanschaf van nieuwe technologie, met name als je de doelgroep met een lagere sociaal-economische status wilt bereiken.

Aan de andere kant zou er volgens de deelnemers veel bereikt kunnen worden met technologie, bijvoorbeeld om uitdagingen bij het sporten/bewegen makkelijker te vergroten en om beter te kunnen differentiëren in een groep. Het is hierbij belangrijk dat er onderzocht wordt hoe bewegen een (nieuwe) rol kan krijgen in de opkomende technologisch georiënteerde maatschappij. Hierbij is het belangrijk dat de technologie het plezier en de functie van sport/bewegen goed combineert, het aansluit bij de doelgroep en het geïntegreerd kan worden in het dagelijks leven/handelen. Het samenwerken met technologiebedrijven lijkt hierbij een voorwaarde te zijn.

Samenwerkingen

Bij samenwerking wordt er veelal gesproken over interdisciplinair samenwerken, al dan niet op een specifiek thema. Hierbij wordt aangegeven dat het belangrijk is om je samenwerkingspartners te (leren) kennen en duidelijk te hebben wie welke taak heeft binnen de samenwerking. Ook is er behoefte aan kennis over in welke mate samenwerkingen (en welke samenwerkingen) kunnen leiden tot een verhoogde sportparticipatie.

Specifieke aandacht gaat uit naar het samenwerken met vrijwilligers; dit blijft lastig. Er zou daarom bij toekomstig onderzoek niet alleen gekeken moeten worden naar wat er gedaan moet worden, maar ook door wie en hoe het uitgevoerd moet worden.

Tot slot wordt hier een behoefte uitgesproken om het aspect samenwerken(/netwerken) in verschillende opleidingen op te nemen zodat toekomstige professionals hiertoe in staat zijn als ze het werkveld gaan betreden (en dus eventueel al beschikken over een eigen netwerk).

4d. Hogeschool Inholland

(25 november 2020, o.l.v. Jasmijn Holla)

Online verdiepingssessie met werkveldpartners van de gemeente Haarlem, gemeente Amsterdam, Sport Support, Core Academy, Inholland Leisure & Events Management, Inholland Sportkunde & Team Sportservice (provincie Noord-Holland).

Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten. Er is met de deelnemers gesproken over de thema's motivatie, omgeving die uitnodigt tot bewegen, samenwerking tussen professionals, onvoldoende beweging door kinderen, mensen met beperkingen, inclusief sporten en het belang van sport en bewegen.

Voor ieder thema is de deelnemers gevraagd om input te leveren aan de hand van de volgende vragen:

- 1:** Wat is het probleem?
- 2:** Welk onderzoek dient er gedaan te worden?
- 3:** In welke oplossingsrichting moet er gedacht worden?
- 4:** Wat hebben jullie nodig, wat zouden de lectoraten m.b.t. dit thema voor jullie kunnen betekenen?

Motivatie

Er is al veel onderzoek gedaan naar het belang van sport- en bewegen, maar de resultaten van dit onderzoek zijn nog niet bij iedereen bekend zijn. Hierdoor zijn er nog teveel mensen die het belang van sporten en bewegen onvoldoende inzien en weinig gemotiveerd zijn om te bewegen.

De sport- en beweeglectoraten hebben een belangrijke rol bij het laten doorwerken van de kennis uit onderzoek naar het belang van bewegen naar burgers en professionals. Daarnaast hadden de deelnemers vragen m.b.t. het motiveren van verschillende groepen: "Niet iedereen kan op dezelfde manier gemotiveerd worden om te sporten

en bewegen. Met name het motiveren van mensen met een lage SES en jeugd (12-18) lukt ons nog niet"; "Hoe kun je op en rond de werkvloer mensen meer en beter in beweging krijgen en welke interventies zijn het best passend om medewerkers vitaal te houden?".

Tenslotte wordt geobserveerd dat mensen bij de overgang naar een volgende levensfase minder gaan bewegen/sporten omdat behoeften en belemmeringen veranderen. Onder buurtsportcoaches en sportverenigingen is behoefte aan handvatten om op deze veranderende behoeften in te spelen.

Omgeving die uitnodigt tot bewegen/sporten

De deelnemers hadden veel vragen over wat het beweegvriendelijk of beweestimulerend inrichten van de ruimte (bijv. wandelpaden en -routes voor senioren, zorginstellingen voor mensen met beperkingen, bedrijven-terreinen en kantoren voor werknemers en schoolpleinen voor kinderen) oplevert voor o.a. het beweeggedrag en het sociaal functioneren. Daarnaast zijn er vragen over hoe je als sportorganisatie kan aansluiten bij gebiedsontwikkelingsprojecten: "Hoe kan je als sport aansluiten bij nieuwe projecten die worden gebouwd, zodat je de beweegvriendelijke omgeving al meteen mee kan nemen (en aantrekkelijk kan maken voor verschillende doelgroepen)?".

Hier werd ook een link gelegd met technologie: hoe kunnen we slimme tools zoals Strava heatmap inzetten om bijvoorbeeld populaire wandel- en fietsroutes in de stad

meer inzichtelijk te maken. Tenslotte werden vragen gesteld over het beter delen van ruimtes. Hoe kun je: “Leuk ingerichte speeltuinen bij scholen ook voor andere doelgroepen toegankelijk maken na schooltijd en trainers opleiden die op een creatieve manier een speeltuinactiviteit aan willen bieden? En hoe zou je de wijk daarin mee kunnen nemen?”

Samenwerking tussen professionals

De deelnemers gaven aan behoefte te hebben aan handvatten om de samenwerking tussen sport- en beweegprofessionals onderling en professionals uit het zorg-, welzijns- en sportdomein te verbeteren: “*Welke beschreven interventies zorgen voor een betere samenwerking?*”. Daarnaast werd aangegeven dat het heel belangrijk is om inzichtelijk te (kunnen) maken wat samenwerking oplevert,

anders krijg je veel professionals niet mee. Om dit te bewerkstelligen moet er aan gezamenlijke doelen worden gewerkt. Een living lab werd als voorbeeld gegeven als een omgeving die samenwerking stimuleert en onderzoek naar optimalisatie van samenwerking mogelijk maakt.

Onvoldoende beweging door kinderen

De deelnemers hebben behoefte aan kennis over wat meer bewegen in de school oplevert op cognitief, sociaal-emotioneel, fysiek en mentaal vlak. Daarnaast zijn er vragen over effectieve interventies om de jeugd te motiveren om in beweging te komen en blijven. Deze kennis is van belang om verenigingen en andersoortige sportaanbieders te ondersteunen bij het ontwikkelen van passend aanbod en inspelen op deze adviezen.

Mensen met beperkingen

Bij het motiveren van mensen met beperkingen kan het van meerwaarde zijn om samen te werken met zorgprofessionals die de eerste aanzet geven tot veilig sporten en bewegen. Hoe kan deze samenwerking vormgegeven worden zonder de zorg extra te belasten? Er bestaan verschillende sporten beweegloketten die een brugfunctie hebben tussen sporten in de zorg en sporten in de thuisomgeving.

De vraag is hoe goed deze loketten functioneren en hoe de link tussen zorg en het sporten bij de vereniging of andere sportaanbieder geoptimaliseerd kan worden. Ook wordt aangegeven dat er op zorg- en welzijnslocaties vaak nog weinig wordt bewogen en gesport. De vraag is wat er op beleids- en praktijkniveau nodig is om ook hier mensen meer aan het sporten en bewegen te krijgen. Verder is er behoefte aan kennis over hoe en waar we verschillende doelgroepen met een beperking kunnen bereiken en motiveren om te bewegen/sporten.

Voorts werden er vragen gesteld over het werven en behouden van leden met een beperking bij sportverenigingen: "Gezien de relatief kleine doelgroep is het voor verenigingen vaak lastig om voldoende deelnemers voor hun aanbod te krijgen/houden. Hoe is dit te verbeteren?". Tenslotte werd aangegeven dat het belangrijk is om met onderzoek aan te tonen dat sporten en bewegen voor mensen met een beperking tot lagere zorgkosten kan leiden.

Inclusief sporten en bewegen

Bij mensen met een lage SES kan relatief veel winst behaald worden met sport- en beweeginterventies, maar deze mensen worden vaak niet goed bereikt. Dit wordt bijvoorbeeld ook gezien bij post- en prenatale trainingsprogramma's voor vrouwen. Hoe kunnen we deze mensen beter bereiken met onze programma's? Er zijn veel verenigingen die enken dat ze inclusief zijn terwijl er nog veel te verbeteren valt. De vraag is hoe wij hier met verenigingen het gesprek over kunnen voeren en hoe

we samen aan dit thema kunnen werken. Tenslotte werd aangegeven dat het belangrijk is om in de opleiding voor trainers en vrijwilligers aandacht te besteden aan inclusie zodat ze kunnen zorgen voor een inclusief sport- en beweegklimaat. Vragen die hierbij spelen zijn: welke ondersteuning hebben vrijwilligers nodig om inclusief sport en bewegen mogelijk te maken en weke handvatten hebben trainers nodig?

Belang van sport en bewegen

Met betrekking tot de waarde van sport en bewegen werd aangegeven dat het belangrijk is om iedereen hiervan te doordringen. Daarnaast is er onderzoek nodig naar andere waarden van sport dan de gezondheidswaarde: "Als ik zie dat er eigenlijk maar weinig bewijs is voor de waarde en positieve gevolgen van sporten en bewegen op andere zaken dan gezondheid, dan lijkt het mij een mooi streven om voor de andere aspecten meer onderzoek te starten en bewijs te verzamelen."

4e. Hogeschool van Amsterdam

(19 november 2020, o.l.v. Mirka Janssen)

Naar een lokale, praktijkgerichte onderzoeksagenda

Beknopt verslag online focusgroep-bijeenkomst 19 november (ALO Amsterdam, HvA)

1. Inleiding

Op donderdagmiddag 19 november 2020 heeft een online focusgroep-bijeenkomst plaatsgevonden naar aanleiding van de werkveldanalyse.

Dit is gedaan aan de hand van drie stappen: het inventariseren van landelijke en regionale relevante ontwikkelingen met behulp van een vragenlijst, het op basis daarvan daaruit afleiden van gespreksonderwerpen voor een focusgroepbijeenkomst en het ophalen van specifieke vragen per onderzoekslijn.

In Amsterdam hebben 97 sport en beweegprofessionals de vragenlijst ingevuld, waarvan 44 vakleerkrachten uit het basisonderwijs, 25 vakleerkrachten uit het voortgezet onderwijs, 5 opleiders, 28 overigen (bijv. GGD-medewerkers).

Deze bijeenkomst maakt deel uit van een breder onderzoek met als doel het formuleren van een praktijkgerichte onderzoeksagenda voor de gezamenlijke hogescholen die zich bezighouden met sport en bewegen. Deze hogescholen zijn verenigd in het SIA lectorenplatform Sport en Bewegen en het Hogescholen Sport Overleg (HSO).

2. Kennisvragen

Landelijk (n=287)

- Motivatie van mensen om te gaan sporten en bewegen
- Technologie
- Samenwerking
- Pedagogisch klimaat
- Hoe krijgen we kinderen meer aan het bewegen

Regionaal Amsterdam (n=97)

- Onvoldoende beweging van kinderen: hoe zorgen we voor een schooldag waarin kinderen voldoende bewegen
- Motivatie van mensen om te gaan sporten en bewegen
- Hoe kan een omgeving beweegvriendelijk worden ingericht
- Toenemende sport- en beweegachterstanden bij een lage SES
- Technologie

3. Uitdagingen

Landelijk (n=287)

- Kinderen zijn motorisch minder vaardig geworden
- Door techniek bewegen mensen minder
- Het belang van sport en bewegen binnen scholen is beperkt
- Mensen met een lage SES bewegen / sporten minder
- Kinderen spelen minder buiten

Regionaal Amsterdam (n=97)

- Door techniek bewegen mensen minder
- Kinderen zijn motorisch minder vaardig geworden
- Kinderen spelen minder buiten
- Het belang van sport en bewegen binnen scholen is beperkt
- Door een afname in sporten verminderen sociale vaardigheden en persoonsvorming bij mensen

Regionaal

De grootste uitdaging voor de beroepspraktijk is dat door o.a. techniek mensen minder bewegen en dat kinderen minder vaardig worden. Dit komt overeen met het landelijke beeld. Het werkveld geeft aan meer kennis te willen verkrijgen op het thema's: onvoldoende beweging van kinderen maar ook op motivatie van mensen om te gaan bewegen.

Naar aanleiding van de terugkoppeling kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

- Het vak Lichamelijke Opvoeding biedt de professional veel vrijheid om het onderwijs naar eigen inzicht in te richten. Er ontbreekt een duidelijk beeld waar een 'goede' les/programma Lichamelijke Opvoeding aan moet voldoen. Dit leidt er toe dat er weinig 'echt' verandert in het vak en dat de ontwikkelingen die er zijn slechts tijdelijk zijn en niet duurzaam worden geïmplementeerd. Er lijkt behoefte aan focus 'waar gaan we naartoe met het vak'.
- Er is al een hoop relevante kennis maar hoe deze kennis op een structurele manier het werkveld blijft versterken is nog zoeken. Er zijn meerdere professionaliseringskanalen maar die worden nu vooral op individueel niveau opgezocht en doorlopen. Kennis lijkt er te zijn, maar welke kennis is nodig en hoe krijgen we die bij alle collega's dat lijkt de centrale vraag richting een doorontwikkeling van het vak.
- Als het gaat om het meten van de motoriek van kinderen dan wordt de 4 vaardighedentest (4ST) graag gebruikt, maar ondersteuning blijft wenselijk. Vooral ook als het gaat om 'hoe kan het sneller'? Het afnemen neemt veel tijd in beslag en het zou mooi zijn als daar een efficiëntie slag kan worden gemaakt.
- Er zijn vragen of de afkapwaarden ook gelden voor kinderen in het speciaal onderwijs. Een vakleerkracht die ook kinderfysiotherapeut is pleit ervoor dat de vakleerkracht zijn vak serieus neemt en er een goed leerlingvolgsysteem op na houdt. Op die manier worden kinderen op tijd gesignaleerd. Contact met ouders is een uitdaging, vooral ouders van kinderen met een ernstige motorische achterstand; hoe bereik je die met welke boodschap?
- Wat zijn de effecten van meer bewegen tijdens de schooldag? Er is behoefte in het werkveld aan best practises, aan voorbeelden en aan ondersteunende artikelen. Men heeft nu vaak het gevoel te preken voor eigen parochie, terwijl de noodzaak van een dynamischere schooldag wel aanwezig is. Men heeft 'iets' nodig om hun collega's, directies en besturen te overtuigen dat meer bewegen in en om school noodzakelijk is voor de schoolgaande jeugd. Er behoefte aan het in kaart brengen van effecten van enerzijds leerresultaten maar ook op beter functioneren van leerlingen, of welbevinden van leerlingen.

4f. Hogeschool Arnhem-Nijmegen

(9 oktober 2020; 20 november 2020 en 14 januari 2021 o.l.v. Johan Pion)

Sportief Groot worden in Gelderland

In Gelderland hebben wij tijdens verschillende sessies met onze partners nl. Provincie Gelderland; Achterhoek in Beweging; Sportbedrijf Arnhem; Gemeente Nijmegen; Gemeente Apeldoorn; Gelderse Sport Federatie; Topsport Gelderland; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, de kennisbehoefte besproken in kader van 'Sportief groot worden in Gelderland'.

Het hoofdthema in 'Sportief groot worden in Gelderland' focust op hoe we kinderen meer en beter aan het bewegen krijgen. Hiervoor wordt ingezet op de verbinding school– gemeente – vereniging met de bedoeling kinderen te motiveren om meer en beter te bewegen.

Belangrijke thema's

"Sportief groot worden" is een onderdeel geworden van het provinciale beleid om zoveel mogelijk acties te realiseren op zowel lokaal als provinciaal niveau. "Sportief groot worden" is van iedereen met de nadruk op de ontwikkeling van alle kinderen in Gelderland. Het Gelders model is hierbij een tool om de ontwikkelingsmogelijkheid van alle kinderen te monitoren.

A. Indicatoren in relatie tot evaluatie en monitoring

Het doel is om aan de hand van data te komen tot een overzicht van wat er allemaal gebeurt binnen "Sportief groot worden" in Gelderland. Hierbij wordt gebruik gemaakt van data die al voorhanden is, maar ook gaan we via het consortium hulp inroepen om data te verzamelen en te delen.

Op basis van een aantal indicatoren gaan we:

- In kaart brengen op hoeveel scholen er wordt getest.
- Hoeveel kinderen gedifferentieerd beweegonderwijs krijgen.
- Waar kinderen veel of weinig buitenspelen.
- Hoeveel verenigingen er zijn met een goede jeugdopleiding.
- Welke regionale opleidingsprogramma's er zijn.

- Hoeveel kinderen er doorstromen van school naar sport in de wijk en in de vereniging
- Hoeveel kinderen er doorstromen naar topsportprogramma's.

Op dit moment wordt samen met onderzoekers en stakeholders in kaart gebracht welke data verzameld gaat worden, en hoe we dit willen realiseren.

Welke indicatoren hierbij horen en op welke manier kan de data opgeslagen worden.

B. Opstarten en uitbreiden van initiatieven

- Monitoren van het beweegniveau
  - In Gelderland worden er tijdens het schooljaar 2020-2021 meer dan 19.000 kinderen getest in meer dan 60 scholen. De stand is 8.600 (November 2020) en er wordt zowel getest in grote als kleine gemeenten.
- Aanbieden van gedifferentieerd beweegonderwijs in scholen om kinderen vaardig te maken in bewegen.
  - 2+1+2 op basisscholen in Arnhem, gericht op meer en beter bewegen. Samenwerking op school- en wijkniveau. (10 pilotscholen in 3 wijken).

- Aanbieden van beweeginitiatieven in gemeenten
  - Talent Kids Academie in Nijmegen: Een naschools beweegprogramma (8-12j). Extra te bewegen, extra uitdagingen op ieders niveau. Meerdere sportverenigingen zorgen samen voor het programma, waarbij het doel is om kinderen breed motorisch op te leiden.
  - Buurtsportcoaches monitoren de motorische ontwikkeling.
  - Aanbieden van verenigingsadvies.
- Waar kinderen veel of weinig buitenspelen.
  - Het 2+1+2 project verbindt de school en de wijk, vakleerkrachten werken samen op wijkniveau, gericht op buiten spelen
- Hoeveel verenigingen er zijn met een goede jeugdopleiding.
  - Meer clubkadercoaches activeren om breed motorisch op te leiden. Momenteel zijn er 6 buurtsportcoaches opgeleid binnen het thema "Sportief groot worden".
  - Verbinding onderwijs-buurt-vereniging optimaliseren.
- In kaart brengen van (breed motorische) regionale opleidingsprogramma's en doorstroming naar topsport.

C. Werkgroepen

- Subgroep sportief groot worden 'Monitoring'
- Subgroep sportief groot worden 'Onderwijs en buurt'
- Subgroep sportief groot worden 'Sportverenigingen'
- Subgroep sportief groot worden 'NTC-RTC'

4g: Hogeschool Windesheim

(3 december 2020, o.l.v. Ivo van Hilvoorde)

Waarom dit overleg?

N.a.v. de enquête t.b.v. opstellen sportagenda. Er is aangegeven door te willen praten over de enquête over allerlei maatschappelijke trends in bewegen en sport en een daaraan gekoppelde te ontwikkelen Sportagenda. Die sportagenda wordt mede vormgegeven vanuit het platform sportlectoren (SIA RAAK gefinancierd platform). Doelstelling is o.a. om een visiedocument op te stellen over praktijkgericht onderzoek. Visie te laden en visie te binden aan een agenda die recht doet aan een praktijkgericht onderzoek.

We willen een eigen agenda formuleren en dus ook een visiedocument maken, omdat we ons niet geheel kunnen vinden in de 3 thema's (Healthy Generation, Lifestyle is Medicin, Moving better and faster) van het TopTeam. Thema van het TopTeam is tamelijk gericht op gezondheid en leefstijl.

Vragen die centraal staan

Hoe kunnen we de thematiek verbinden aan concrete vragen? Wat voor type onderzoek stellen we ons dan voor? Hoe kunnen we de landelijke agenda verbinden aan de eigen lectoraatsagenda?

Gesprek op basis van onderstaande punten van uit het onderzoek:

1. Motivatie
2. Technologie
3. Samenwerking
4. Pedagogisch klimaat

H: Drempels verlagen voor de jeugd om te participeren in allerlei sportverbanden. Hoe kunnen we deze kloof dichten? (Motivatie/ Pedagogisch klimaat). De jeugd die graag wil sporten en ook goed is in sporten, deze jeugd wordt al aangetrokken tot sport. Maar degene waarvan je graag zou willen dat ze wat meer sporten/bewegen die worden niet aangemoedigd, omdat het klimaat niet goed is om deel te nemen aan die sporten. De buurtsportscoach is drempelverlager voor die jeugd. Hier moeten meer middelen naar toe. Meer onderzoek naar dit onderwerp gewenst. Duurzame participatie. Blijvend laten bewegen.

S: Kan zich vinden in wat H. zegt. Kijken of we kunnen verzamelen wat één centraal probleem is of een thema waar de meeste animo voor is om dat te onderzoeken. Daar zit de misschien de aanname in dat dat centraal toevoegt als we daar onderzoek naar doen. S. gelooft er ook in dat per situatie (regio, gemeente, school) verschillende problematiek kan zijn met verschillende oplossingen die daar werken. S. zou graag willen dat een deel van zijn werk ook

Opmerkingen vooraf:

Wat is het probleem? En wat voor een soort onderzoek is zinvol/gewenst en kan zoiets leiden tot oplossingen? De ambitie hebben om bij te dragen tot het oplossen van iets. Wie heeft de enquête ingevuld? Het veld: professional, buurtsportcoaches, docenten, masterstudenten (uit interesse voor onderzoek).

onderzoek is: enerzijds kijken naar thema, anderzijds kijken hoe borgen we dat er op meerder initiatieven zijn voor onderzoek.

G: Refereert aan Stichting Sport als Middel, ontstaan uit de behoefte van verenigingen. Vereniging hebben totaal geen invloed op de inzet van de buurtsportcoaches. De wethouder heeft een bepaalde visie, buurtsportcoach worden niet ingezet.

Hoofdpijnen:

1. Verbeteren van de sociale/pedagogische vaardigheden van trainers
2. Ondersteuning aan trainers mbt de signalen van spelers
3. Sportvereniging als bron

Doel van het plan: een slag maken in de sport van prestatiecultuur naar ontwikkeling cultuur.

Hoe kan praktijkgericht onderzoek bijdragen?

Signaleringsfunctie structureel vormgeving binnen een club/handvatten aan trainers geven. (Pedagogisch klimaat)

M: We zitten vast aan subsidies. Zonder bestaan we niet. Dit maakt het heel moeilijk structureel iets te veranderen. De kracht van onderzoek vanuit het hbo is dat we de praktijk betrekken.

M. pleit voor vanuit de Calo de praktijk direct te betrekken. Laagdrempelig plan maken, kijken of dit in de praktijk werkt en mocht dit nodig zijn dit aan te passen.

S: haakt aan bij het voorbeeld van G. Met het oprichten van de stichting spring je ook in een soort van gat wat signaleerd wordt. Dit is ook een gat wat je aanraakt in het onderwijs. Leerlingen stimuleren om buiten school aan het bewegen te gaan is de volgende stap.

Hoe?

Door eventueel een platform op te zetten. Contact leggen met verenigingen en wethouder met sportportefeuille. Kijken bij gemeentes die er actief op inzetten of initiatieven die genoemd worden. Is de sport deelname inderdaad ook groter dan vergelijkbare gemeentes waar dat niet zo is. Over meerdere jaren volgen en dan inzichtelijke maken of dat soort dingen op langere termijn bijdragen: blijven ze sporten? Blijven ze meer sporten? Combineren met kwalitatief onderzoek.

Concreet: lidmaatschappen verenigingen inzetten.

Afstemming tussen wat er op school gebeurt en wat er daarna gebeurt. Samenwerkingsverband tussen allerlei instanties en de vakdocent sport, zorg, vakdocent centraal stellen.

Signalering diverse deelnemers:

De betrokkenheid van leerlingen en die aan het bewegen te willen krijgen. Beperkt zich tot 1 uurtje in de week, maar een volgend schooljaar is dit zicht weg. Monitoren van het bewegende kind door zijn of haar leven heen.

S: Bewegende mensen onderzoek. Op de pabo is het bewegen een vreemde eend in de bijt. Andere cultuur in het basisonderwijs. Lectoren van basisonderwijs hierin betrekken. Betekenisgeving van basisonderwijs juffen en meesters ten aanzien van sport is echt anders dan ALO mensen hebben. Onderzoek gewenst. Er kan een slag geslagen worden in overgang uit het onderwijs uitstromen naar de maatschappelijke wereld en sportcultuur.

Er is behoefte aan terugkoppeling als taak voorbereiding beweegcultuur in de toekomst. Van wie krijg je ooit die feedback of sportdocent effectief is geweest? Beweeg/sportidentiteit: hoe krijg je hier grip op? Als het gaat om het volgen.

M: onderzoek testen motoriek kleuters. In dit onderzoek kijken we niet alleen tot de motoriek maar ook naar de competentie en hoe zij zichzelf zien.

Niet iedereen ziet zichzelf als sportief.
Hoe kunnen we dit beeld benutten?

H. Toespitsen naar omgevingsfactoren. Faciliteren dat die beweegwereld geopend wordt. H ziet meer heil in om dit goed te onderzoeken dan het zelfbeeld over beweeg-identiteit.

S: eens met Herman. Openstelling van de omgeving of content om beweging te stimuleren. Hoe weet je dat die omgeving effectiever is. Dit kan alleen door te vergelijken.

B: enquête centraal thema. De resultaten dat we moeite hebben om een deel van de doelgroep aan het bewegen te krijgen. Motivatieprobleem: wat is er aan de hand met de groep die niet graag wil sporten? Wat zijn de oorzakelijke factoren? Scherp krijgen om vervolgens iets te doen om ze aan het bewegen te krijgen. Gegevens van de enquête uit elkaar trekken. Het probleem speelt zich lokaal af. Wat beweegt de doelgroep? En wat doe je daarmee? Dit maakt onderzoek op grotere schaal moeilijk. Verrijken met onderzoek op grotere schaal of met kennis welke er al is. Beweegidentiteit is een centraal element: wat is voor iemand bepalend om ergens aan mee te doen? Maar niet om vervolgens het probleem bij diegene neer te leggen. En hoe kun je helpen? Welke dingen passen bij je? Op dit spoor brengen.

Discussie met alle betrokkenen

Begrip als beweegidentiteit zinvol kan zijn maar oppassen voor psychologisering en etikettering. Hoe voorkom je dat? Waarom zou het dat wel zinvol zijn? Meer organisatorisch perspectief betrekken.

We gaan er vaak aan voorbij wat het individu betreft. We vragen het niet eens. We stellen die vraag ook niet bij de leerlingen zelf.

We veronderstellen dat hij lessen trekt en op grond daarvan keuzes wil maken en we houden er ook geen rekening mee.

Culturen bestaan. Wat kunnen we dan doen? Naïef om te denken dat we culturen kunnen veranderen. Hoe houden we dan rekening met die identiteit op het moment dat het kind zegt dit vindt ik niet leuk om te doen? Door vooral te wijzen naar wat hem wel bevalt. De nadruk leggen op wat wel bij je past.

Beweegidentiteit verwerven is geen individuele zaak, maar een sociale constructie. Samenspel van factoren welke onderzocht moet worden. Wat helpt per kind?

Het begrip beweegidentiteit neigt naar wat er mis is met een kind terwijl het gaat om cultuur en omgeving. Het geeft wel inzicht in de vraag wat ontbreekt er dan aan die omgeving. Wat is dan relevant onderzoek? Type onderzoek naar omgeving?

Veranderende beweegcultuur: veel meer recreatie, sport en beweegcultuur. In welke digitale cultuur zitten ze? En hoe stappen ze hier uit? en hoe sturen we ze weer richting de verenigingscultuur?

Aanhaken op hoe nodig je kinderen uit te bewegen: Kinderen nodigen zichzelf uit. Plezier hebben met vriendjes. Dit is zijn ervaring vanuit de praktijk.

Thema technologie: invalshoeken?

De beweegidentiteit en wat kinderen online zien en zich daaraan spiegelen. Belemmerende factor. Toch weer psychologisch.

Weerzin tegen bewegen waar komt dit vandaan? Als dit aan de leerlingen wordt gevraagd is toch vaak het antwoord dat zij terugkijken op hun basisschoolperiode. Veel ervaringen als: als laatste gekozen worden, achteraan stonden.

Samenwerking: De beleveniswereld is veel belangrijker dan de meeste trainers door hebben.

Type onderzoek als het gaat om samenwerking: wat ontbreekt? Ideeën?
Type onderzoek van Jeroen Koekoek verbreden naar de algehele sportcultuur waar anderen naar refereren. Het beeld dat wij hebben in het onderwijs van hoe wij aansluiten bij de leefwereld van kinderen is heel anders dan daarbij het geval is. Voordat die drempel weg is moet daar onderzoek naar gedaan worden.

Buiten die sportcultuur: samen het bewegen beleven. Kinderen buiten school stimuleren en motiveren.

Dit is in lijn met participatie. Onthutsend beeld van hoe het gaat op de Pabo. Zonder enige beweegervaring of afkeer voor beweging. Schoolverlaters zo weinig met bewegen zijn. Kijken hoe we ze bewust laten maken wat er nog meer is dan naar een club gaan. Dit stimuleren. Interessant om te onderzoeken: kinderen inzicht geven wat de mogelijkheden zijn wat er allemaal mogelijk is.

Signalering: instroom Pabo bijna geen beweegidentiteit.

Mooi voorbeeld is het onderzoek bij vechtsporten. Die kinderen gaan niet naar die club om te sporten, maar die komen daar omdat ze zich verbonden voelen en zo van de straat blijven. Onderzoeken of creëren waarbij het niet draait om sporten maar om het erbij

horen. Interessant: hoe kun je een omgeving inrichten waar kinderen vrij kunnen bewegen. Dan kan onderzoek zinvol.

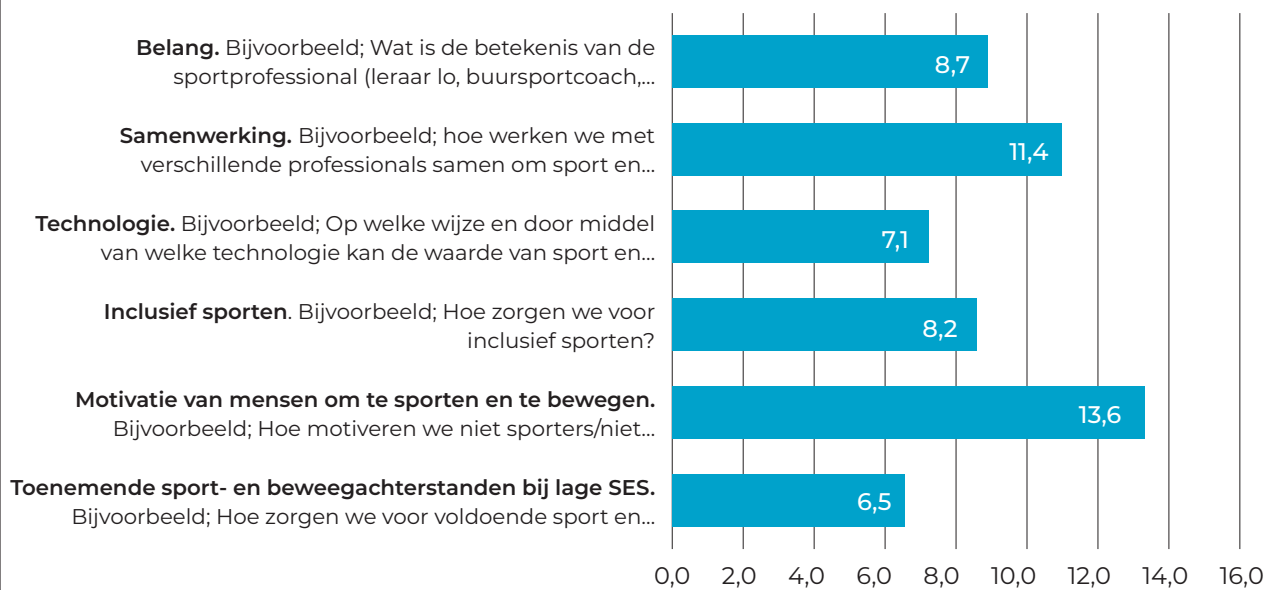
Wat misschien in deze cultuur mist is buitenspeelcultuur. Buitenspeelcultuur is er haast niet meer. Beweegidentiteit is misschien ook wel gekoppeld aan buitenspeelcultuur (stoepranden, knikkeren enzo.). Dit blijkt te verdwijnen.

Vechtonderzoek ook richten op de kracht van de rugby sport. Zo sportief als die rugbywereld is. In vechtsport zit misschien eenzelfde soort kracht. Of er met rugby iets bijzonder is? Wat mist er om leerlingen aan het bewegen te krijgen. Op zoek gaan naar waarde die voor jongeren/leerlingen belangrijk zijn. Vriendjes/bij een groep willen horen. Wat is de trigger?

Bijlage 5. Belangrijkste kennisbehoeften per beroepsgroep

Sportkundigen: kennisbehoefte in %

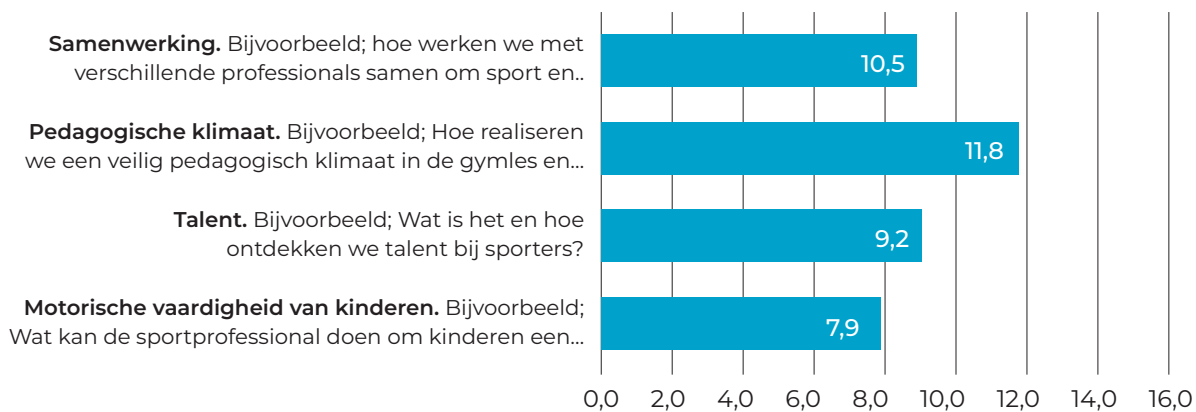

Bijlage 5. Belangrijkste kennisbehoeften per beroepsgroep

LO-docenten: kennisbehoefte in %

Trainer-coaches: kennisbehoefte in %

Bijlage 6. Overige suggesties vanuit het werkveld (die niet in de desbetreffende enquête waren opgenomen)

Bundeling van uitdagingen die gemist werden in de enquête:

Uitdaging	Toelichting/specificatie
Steeds grotere groep senioren + mensen met een beperking	Te weinig aandacht voor in onderwijs
Groep 0-4 jarigen	Te weinig aandacht in uitvoer, beleid en onderzoek
Achterstand sociale/sociaal-emotionele/cognitieve vaardigheden van kinderen	
Verschil in motorisch niveau binnen de klas wordt groter	
Verandering wensen gymlessen op school	Bv geen traditioneel ingerichte gymles, maar trendsporten
Gebrek aan overkoepelende visie over het kind en zijn/haar ontwikkeling	
Onvoldoende mogelijkheden voor maatwerk	
Leefstijl	Bv. overgewicht
Zorg	Steeds meer zorgtaken komen bij het onderwijs terecht. Druk op zorgverzekering neemt toe.
Hoe sport inzetten binnen het sociale domein	Bv. op het gebied van eenzaamheid, angstreductie.
eHealth	
Intrinsieke motivatie verhogen	
Doelgroep bereiken	
Carrièreperspectief-trainer/coach	
Te veel focus op winnen	Hoe ervoor zorgen dat de focus meer komt op meedoen en plezier?
Zelfregulatie	
Werken met data	
Hoe monitor je de ontwikkeling van mensen	

Uitdaging	Toelichting/specificatie
Hoe onderzoek je waar de behoefte in de buurt ligt	
Social media	Positieve en negatieve aspecten
Bewegen + zwanger zijn	
Gezonde werkplek	
Hoe ga je om met vernieuwingen in verenigingsbesturen	Bv meer jonge mensen, minder oude traditionele besturen
Verandering wensen sportdeelnemers m.b.t. vereniging	Bv meer individueel, wanneer het je uitkomt, geen lidmaatschap
Omni- en multisportverenigingen	
Systeemscheiding	School, sport, welzijn, overheden
Professionele leergemeenschappen	
Financiën	Bv. van een school, van sportverenigingen, voor onderzoek

Bundeling van uitdagingen die gemist werden in de enquête:

Kennisbehoefte	Toelichting/specificatie
Effectstudies	Bijvoorbeeld: - effect van voldoende bewegen op de motoriek van 0-4-jarigen - effect van sedentaire onderwijsactiviteiten op motorische ontwikkeling - effect van didactiek/methodes op beweegidentiteit - effect van bewegen op specifieke doelgroepen (ouderen, mensen met autisme, mensen met chronische ziekten, enz.) - effect van MRT
Screeningsinstrumenten	Bv. voor vroegdiagnostiek psychische problemen, om effecten van voldoende beweging aan te tonen.
Het breder kijken naar gezondheid/overkoepelende visie op de gezonde ontwikkeling van een kind	Model van Machteld Huber
Gezondheidsverschillen tussen laagopgeleide en hoogopgeleide.	

Kennisbehoefte	Toelichting/specificatie
Kennis over specifieke doelgroepen	M.n. ouderen
Koppeling sport/bewegen en zorg(professional)	
Motivatatie tot leven lang bewegen/gezonde leefstijl	Bv. van jongeren, van mensen die klaar zijn met een (zorg)traject
Andere effecten van (gebrek aan) sporten	Bv. mentale aspecten, sociale binding
Belang van sporten/bewegen prioriteren bij verschillende groepen	Bv. bij ouders, schooldirectie.
Verschillende invloeden op jongeren m.b.t. sport/bewegen	Bv. invloed van ouders, invloed van prestatie maatschappij
Financiën	Bv. Wat het risico is om minder financiën te koppelen aan onderzoek en meer te investeren in het doen, het zien en begeleiden van talent en het geld dus meer te labelen aan meer professionals in het onderwijs en de sport Bv. Wat is de meest effectieve manier voor een gemeente om geld uit te geven aan preventie. Bv. Op welke manier maken we geld vrij voor min. 2 gymlessen p/w door gekwalificeerde mensen.
Economische waarde van sport (evenementen)	
Toekomst van sportverenigingen	Bv. sponsoring, businessmodellen
Talentontwikkeling	Bv. hoe ziet een optimaal traject eruit voor het ontwikkelen van het eigen sporttalent van een kind?
Ontwikkelen van expertise voor beroeps-professionals om actief te kunnen participeren op grensvlak, sportservice, gemeente, sportondernemers, in de buurt.	

